

Kultuuri- ja spordikorralduse keskkonnajalajälje ja selle vähendamise võimaluste uuring

14.11.2022

Analüüsi rahastati ühtekuuluvusfondide 2014-2020 rakenduskava
prioriteetse suuna 12 „Haldusvõimekus“ meetmest 12.2
„Poliitikakujundamise kvaliteedi arendamine“

Teemad

Mida me tegime?

Miks me seda uurisime?

Kuidas me seda uurisime?

Mis me leidsime?

Mida me soovitame edasi teha?

Uuringust üldiselt

Eesmärk:

- ▶ analüüsida Kultuuriministeeriumi haldusala keskkonnajalajälje ulatust,
- ▶ kohandada keskkonnajalajälje hindamismetoodikat kultuuri- ja spordivaldkonnale
- ▶ esitada ettepanekud keskkonnajalajälje vähendamiseks, arvestades kultuuri ja spordi valdkondade eripäradega.

I Kogemuste analüüs,
andmekogumise ettevalmistus

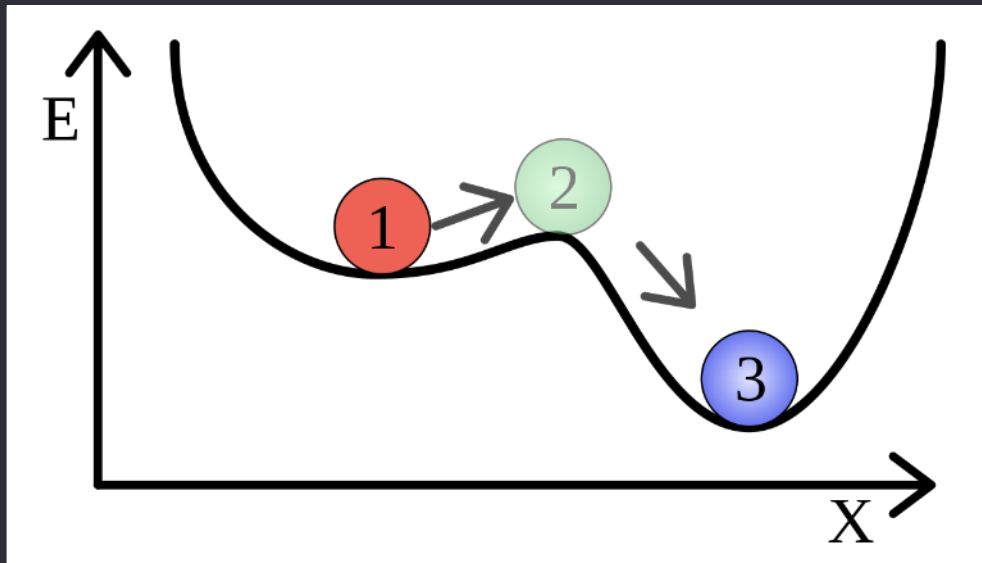
II Andmekogumine ja -analüüs

III Ettepanekud

Globaalne kliimakriis

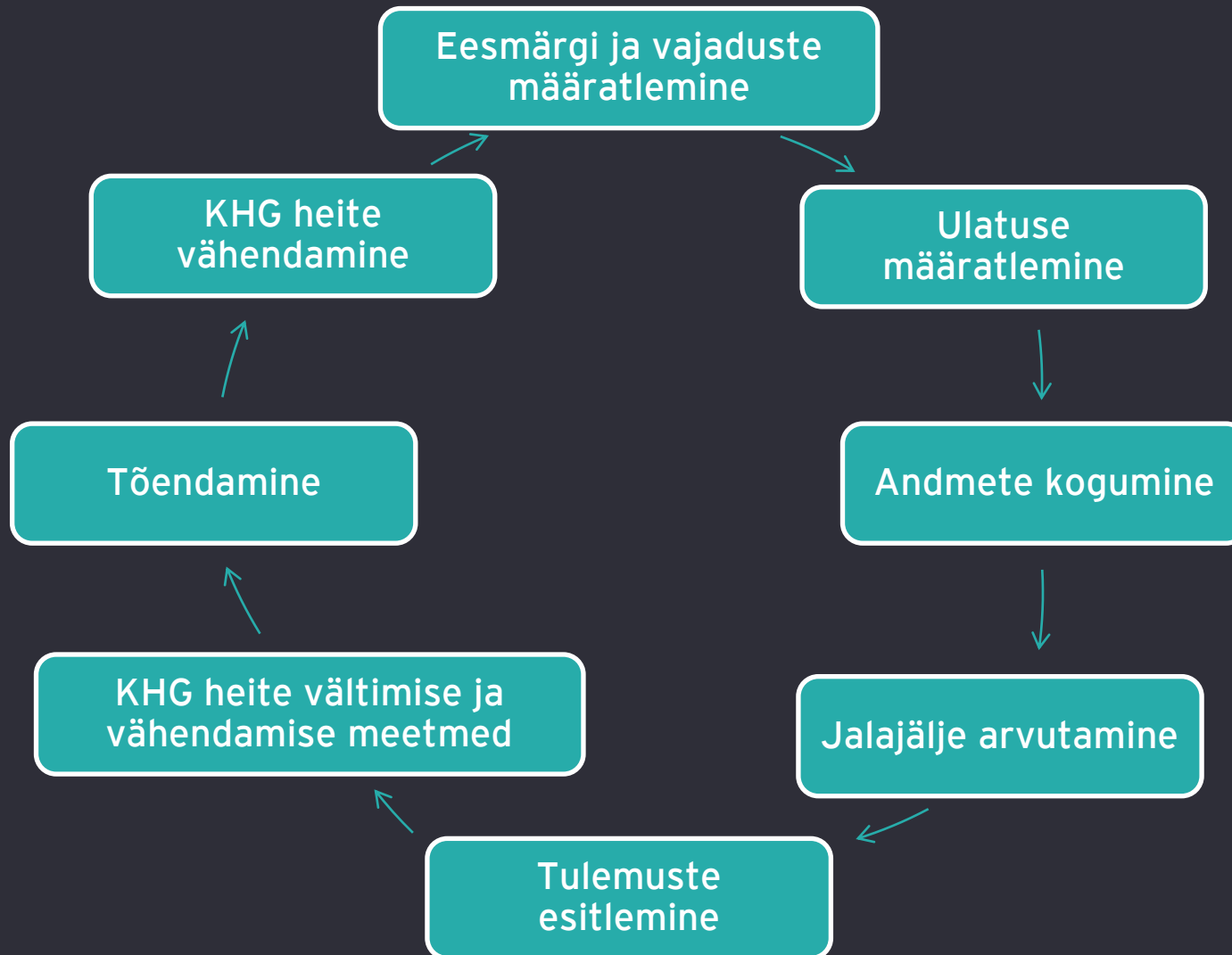
Kliimaneutraalsed lahendused:

- ▶ kaardistamine
- ▶ meetmed
- ▶ optimaalsed praktikad

- ▶ Kasvuhoonegaaside ehk süsiniku jalajälg (KHG) on kvantitatiivselt väljendatud kasvuhoonegaaside heite koguhulk, mida tekitab kas otseselt või kaudselt inimene või organisatsioon oma tegevuse käigus.
- ▶ KHG jalajälje alusel on võimalik hinnata inimtegevuse (nt organisatsiooni või ettevõtte) kliimamõju (panust kliimamuutustesse).
- ▶ KHG jalajälje hindamisel võetakse arvesse olulisemad inimtegevuse poolt atmosfääri paisatud kasvuhoonegaasid, mis on välja toodud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto Protokollis.
- ▶ KHG-de erinevuste arvestamiseks teisendatakse kõik gaasid süsinikdioksiidi ekvivalendiks (CO₂ ekv), mis võimaldab kõigi KHG-de kogumõju ühe arvuna väljendada.

KHG jalajälje hindamise sammud

Ulatuspiirkond (ingl k. scope)

Organisatsioon

2. ulatuspiirkond

Kaudsed saasteallikad

1. ulatuspiirkond

Otssesed saasteallikad

Tarnijad, varustajad ja
teenusepakkujad

3. ulatuspiirkond

Muud kaudsed saasteallikad

KESKKONNAMINISTEERIUM

Otsing →

Elusloodus,
looduskaitse
▼

Keskkonnakasutus
▼

Ringmajandus
▼

Kliima
▼

Rahvusvaheline
koostöö,
välisrahastus ▼

Kaasamine,
keskkonnateadlikkus
▼

Ministeerium,
kontakt,
uudised ▼

Ukraina
info

TOETAVAD MATERJALID

Organisatsioonide KHG jalajälg
Meetmete kliimamõju hindamine
Kliimavaldkonna uuringud

🏠 > Kliima > Toetavad materjalid > Organisatsioonide KHG jalajälg

Organisatsioonide KHG jalajälg

Selleks, et hinnata ettevõtte tegevuse mõju kliimale ning kavandada organisatsiooni tegevusi selle vähendamiseks, on oluline arvutada välja kasvuhoonegaaside (KHG) jalajälg. KHG jalajälg on üks osa organisatsiooni keskkonnamõjust.

Keskkonnaministeeriumi tellimisel koostatud suunised ja arvutusmodel toetavad Eesti ettevõtete ning organisatsioonide KHG jalajälje arvutuste ühtsetele alustele viimist.

Arvutusmudel

- ▶ Arvutusmudel toetub enamkasutatavatele rahvusvahelistele (eelkõige Greenhouse Gas Protocol) KHG jalajälje arvutamise metoodilistele juhistele ja standarditele.
- ▶ Mudel võtab arvesse eestikeskseid eeldusi ja tingimusi, mis loovad ühtlustatud metoodilise aluse ja andmestiku Eesti organisatsioonidele KHG jalajälje arvutamiseks.
- ▶ Mudelit saavad kasutada kõik organisatsioonid (nii avalikust, era- kui ka mittetulundussektorist) asutuse tasemel KHG jalajälje välja arvutamiseks.
- ▶ Mudel on välja töötatud universaalsena ja sisaldab KHG jalajälje hindamise mõjualade piires enimkasutatavaid tegevuskategooriaid ja nende heiteallikaid. Seega võib organisatsioonidel olla vajadus arvutusmudelit kohandada, sh lisada tegevusi ja heiteallikaid.

Kaardistuse komponendid

- ▶ Taristu ja hooned
- ▶ Transport
- ▶ Info ja kommunikatsioonitehnoloogia vara
- ▶ Jäätmed ja ringmajandus
- ▶ Inimesed ja keskkonnateadlikkus

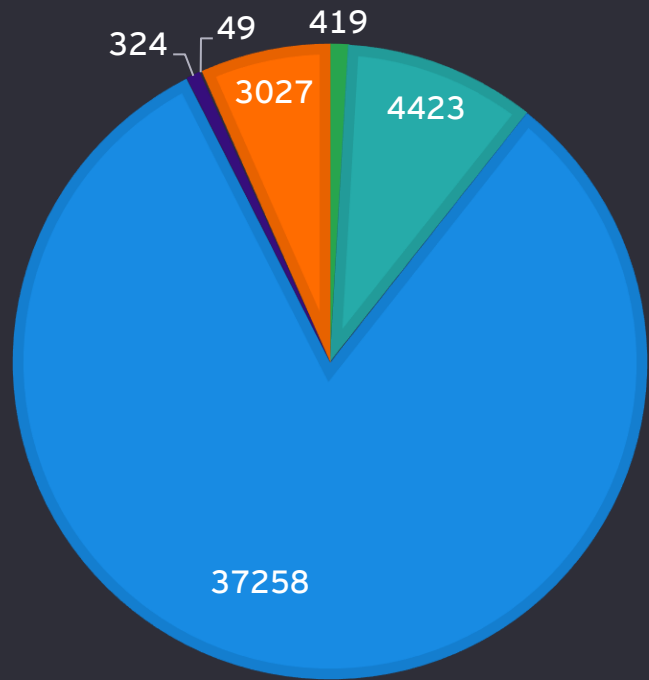
Veebiküsitlus

	Kultuurivaldkond		Spordivaldkond	
Ehitisi omavad organisatsioonid	116	34%	54	17%
Ehitisi mitte omavad organisatsioonid	223	66%	273	83%
Ehitise omamine teadmata	163		79	
Suuremaid üritusi korraldavad organisatsioonid	128	38%	202	62%
Suuremaid üritusi mitte korraldavad organisatsioonid	211	62%	125	38%
Suuremate ürituste korraldamine teadmata	163		79	
Kokku	502		406	

*Kutse saadeti >4700 organisatsioonile, vastas 833 organisatsiooni.

Kultuuriministeeriumi valitsemisala asutused

Kasvuhoonegaaside heide CO₂ ekvivalendina tonnides*

■ Sõidukid

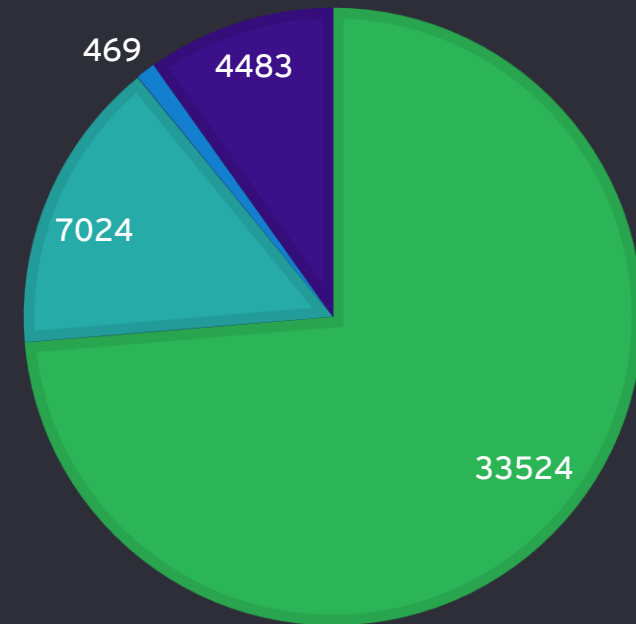
■ Küte

■ Elekter

■ IT

■ Sorteeritud jäätmed

■ Sorteerimata jäätmed

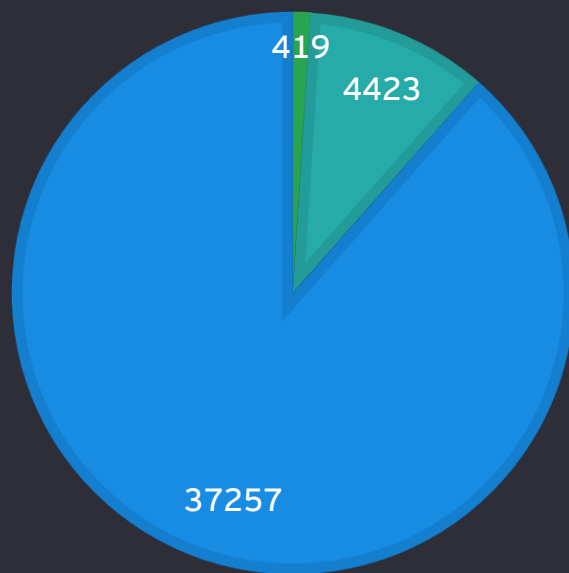
■ Muuseum ■ Etenduskunstid ■ Sport ■ Muu

Kultuuriministeeriumi ja Siseministeeriumi valitsemisala asutuste võrdlus

Kasvuhoonegaaside heide CO₂ ekvivalendina tonnides

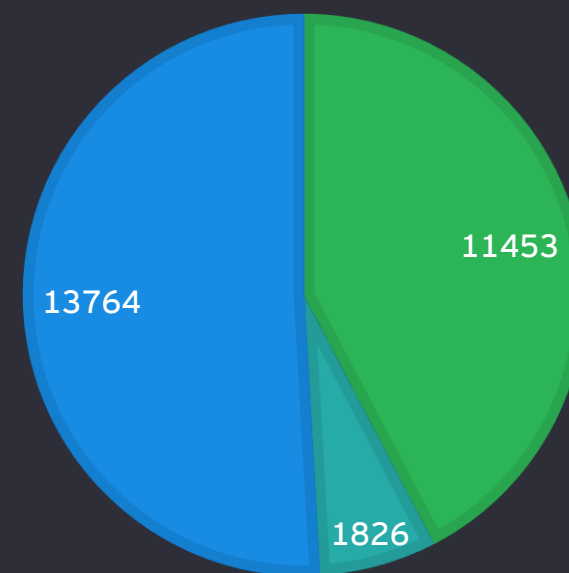
KULTUURIMINISTEERIUM

■ Sõidukid ■ Küte ■ Elekter

SISEMINISTEERIUM (SEI TALLINN)

■ Sõidukid ■ Küte ■ Elekter

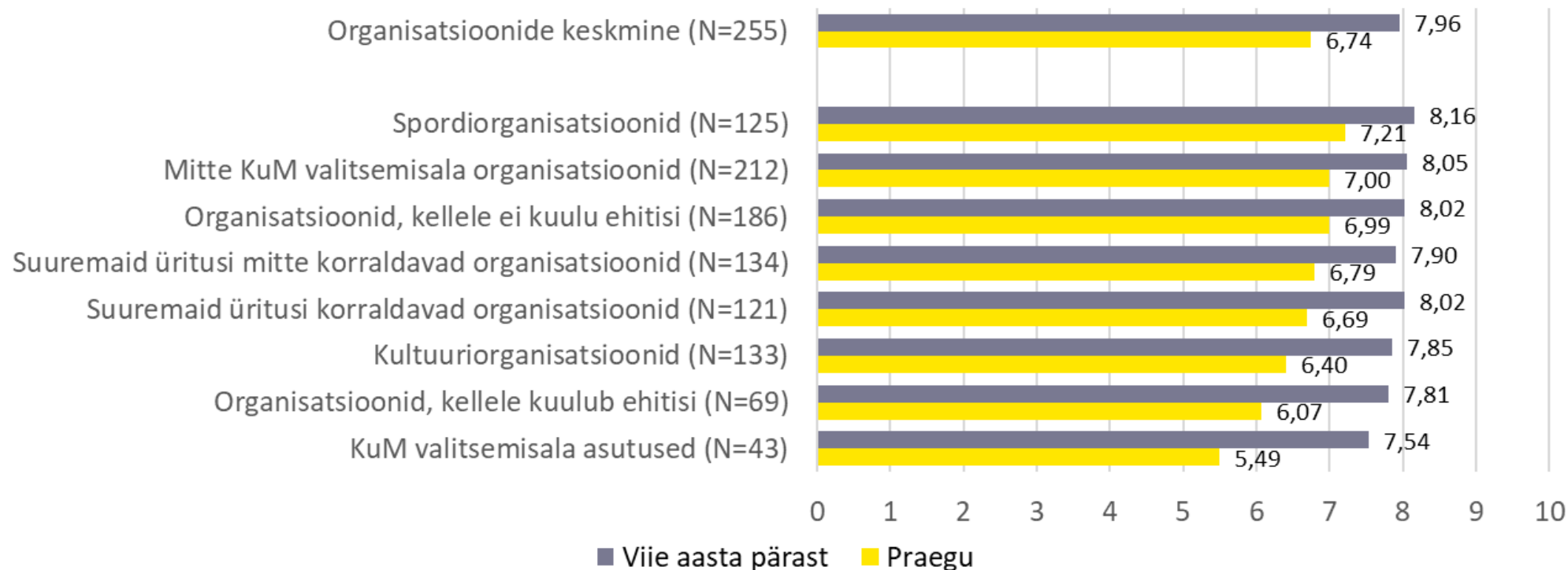
Kultuuri- ja spordivaldkond kokku: kasvuhoonegaaside heide CO₂ ekvivalendina tonnides

	Organisatsioonide arv	Kaugküte	Kohalik küte	Tarbitav elekter	IT	Sorteeritud jäätmed	Sorteerimat a jäätmed	Sõidukid	Kokku
Sport	333	10	5515	13327	45	0,36	962	167	
Kultuuri-pärand	59	0	1	26	5	0,002	2	0	
Muuseum	57	910	505	31732	148	2	3834	87	
Muusika	42	570	0	890	23	39	15	58	
Raamatu-kogud	47	1487	2	599	143	0,46	0,50	25	
Muud kultuuri tegevusalad kokku	140	1292	376	5106	154	10	2352	308	
Kokku	678	4269	6399	51680	519	52	7165	645	70729
		6%	9%	73%	1%	0,1%	10%	1%	100%

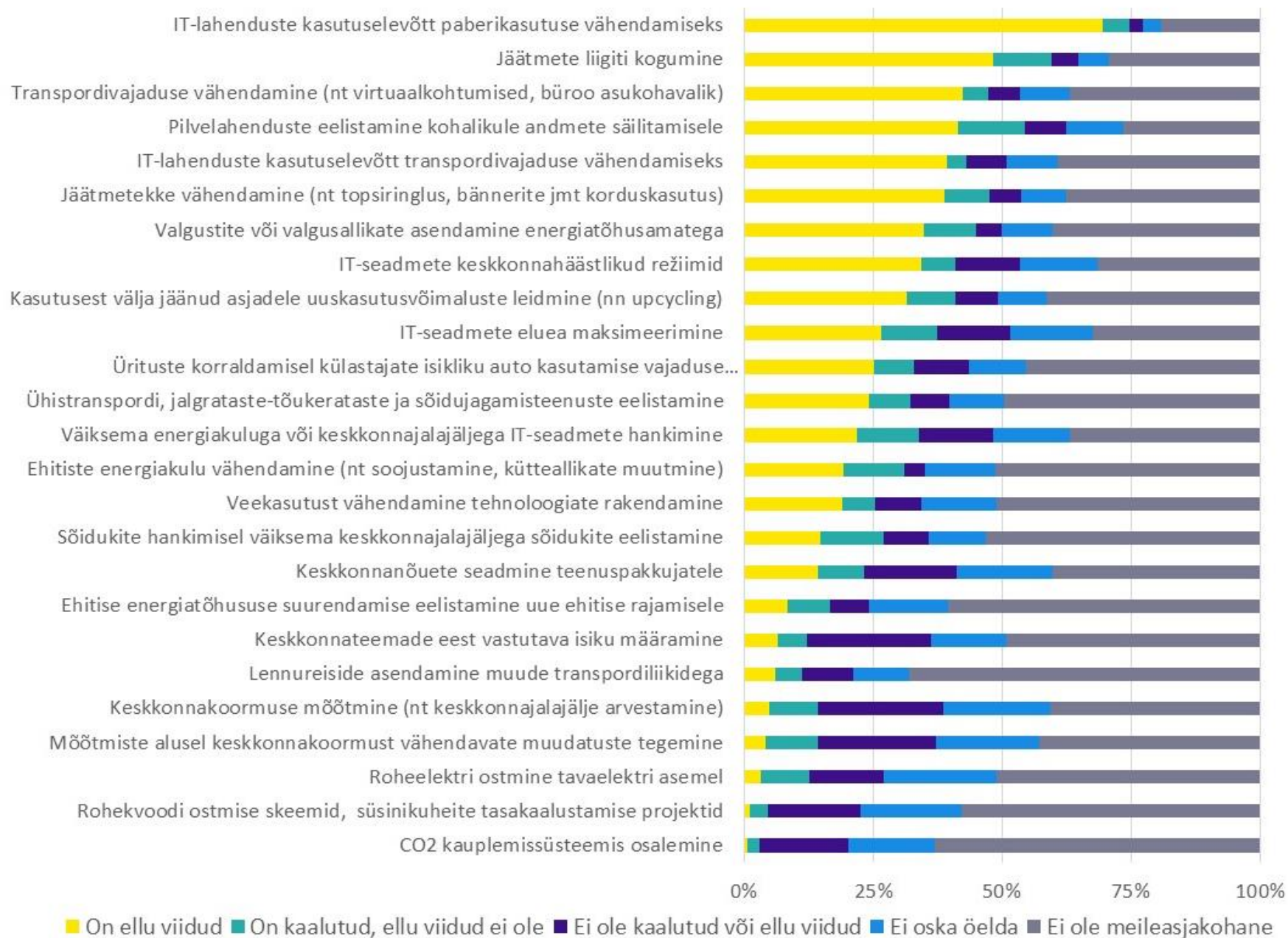
*andmeid edastas ligi 1/10 osalenud organisatsioonidest. Andmeid täpsustati vähesel määral lõpparuandes

Tänane seis: hoiakud ja ellu viidud tegevused

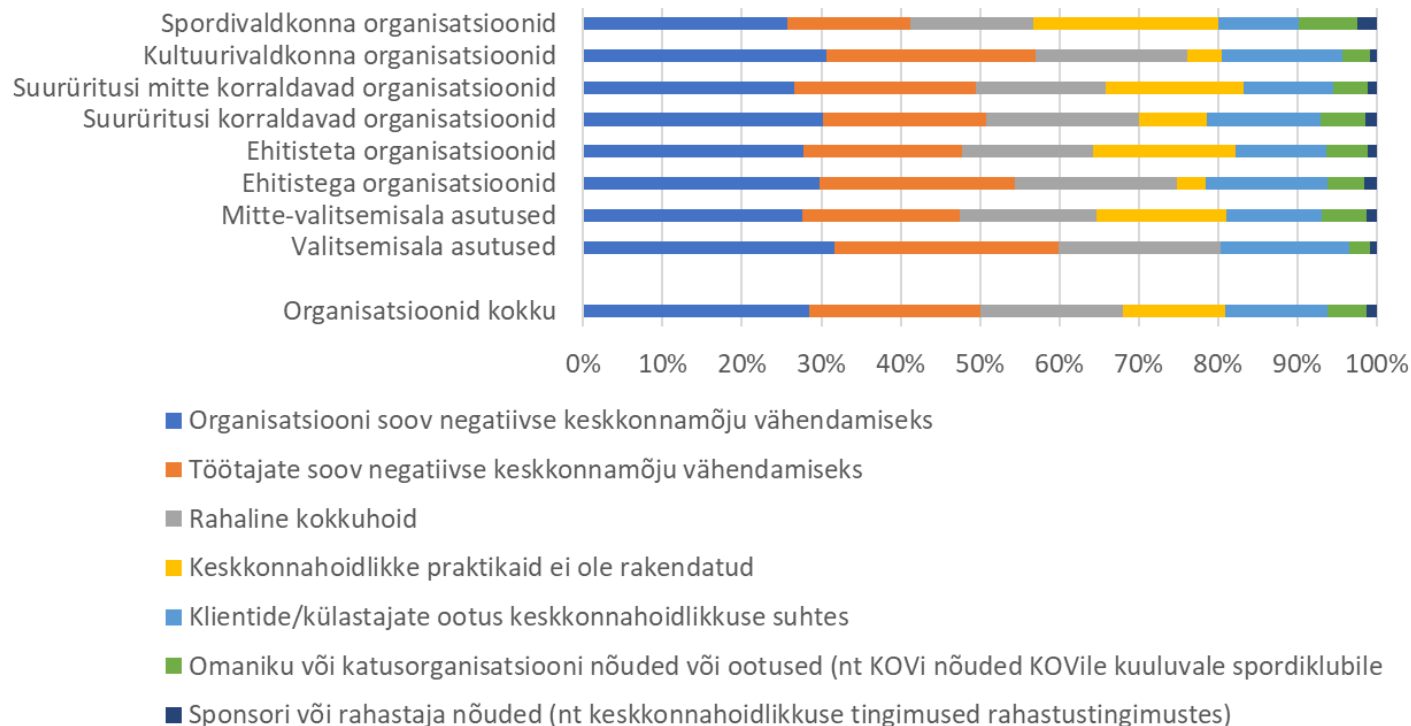
Kui keskkonnahoidlikuks peate enda organisatsiooni praegu ja viie aasta pärast?

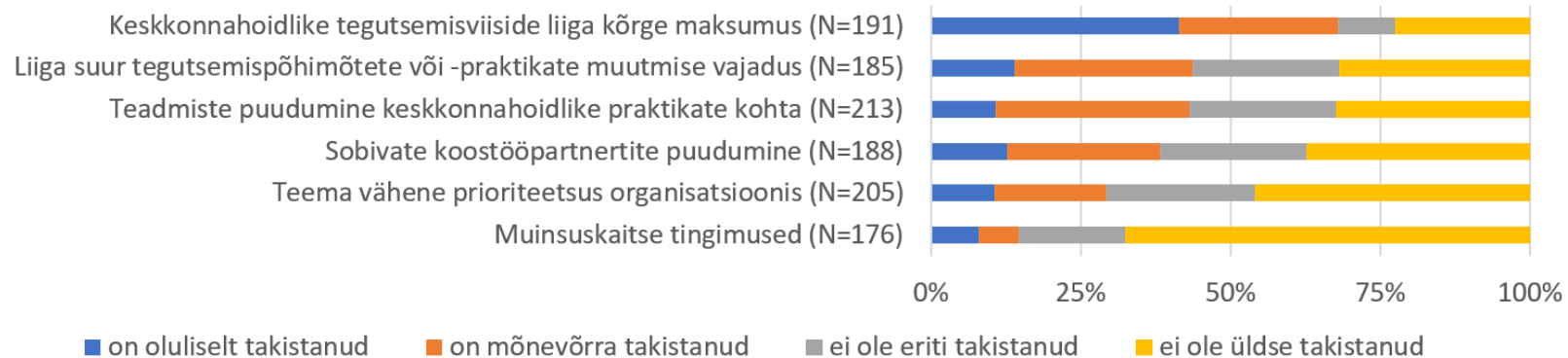
Milliseid keskkonnajalajälje vähendamise tegevusi on Teie organisatsioonis kaalutud või ellu viidud?

Mis põhjustel olete organisatsioonis rakendanud keskkonnahoidlikke praktikaid?

Mil määral on järgmised tegurid seni takistanud keskkonnahoidlike praktikate rakendamist organisatsioonis

Vähenda energia-
kasutust, sorteeri
jäätmek, eelista
ratast ja ühis-
transporti

Katseta ja
õpi
vigadest

Tutvu
parimate
praktikatega

Vali
asjakohane
hindamis-
raamistik

Sea
võimalusel
ka
numbrilised
eesmärgid

Osta rohelisi
tooteid ja
teenuseid

Suuna kliente
keskkonna-
hoidlikuma
käitumise suunas

1

Leia ja rakenda
kiireid ja lihtsaid
viise
organisatsiooni
keskkonna-
hoidlikkuse
suurendamiseks

3

Kaardista
organisatsiooni
keskkonnajalajälg, leia
suurema mõjuga
parendus-kohad, sea
eesmärgid ja vii
muudatused ellu

4

Kaasa
keskkonna-
eesmärkidesse
kliendid ja
koostööpartnerid

2

Sõnasta
keskkonna-
põhimõtted,
ajakohasta
vastavalt
vajadusele

Tutvu
näidetega

Vali välja enda
organisatsiooni
jaoks tähtsad
teemad

5

Jaga enda
organisatsiooni
keskkonna-
alast
teavet

Uuringu soovitused

- ▶ **Mõõtmine ja avalikustamine**
 - ▶ Organisatsiooni või ürituse keskkonnajalajälje arvutamine
 - ▶ Kultuuri ja spordi valdkondade ja alamvaldkondade keskkonnajalajälje seire
 - ▶ Riigi Kinnisvara AS-i aastaaruandes tema poolt hallatavate ehitiste keskkonnajalajälje arvutamine ja avalikustamine
 - ▶ Organisatsiooni või ürituse keskkonnajalajälje avalikustamine
- ▶ **Eesmärkide seadmine**
 - ▶ Keskkonnapõhimõtete või keskkonnapoliitika sõnastamine organisatsiooni, alamvaldkondade, ehitise või KOV tasandil
 - ▶ Organisatsioonile nii strateegiliste kui ka mõõdetavate keskkonnaeesmärkide seadmine
 - ▶ Valdkondlike mõõdetavate keskkonnaeesmärkide seadmine
 - ▶ Parimate tunnustamine (valdkonna keskkonnategu)
- ▶ **Toetused**
 - ▶ Tagada kultuuri ja spordi valdkonna organisatsioonide abikõlblikkus keskkonnahoidlikkust soodustavates toetusprogrammides ja meetmetes
 - ▶ Taastuvenergeetika kasutuselevõtu toetus
 - ▶ Keskkonnahoidlikud hanked

Uuringu soovitused

- ▶ Juhendamine, pädevuse suurendamine, võrgustikud
 - ▶ Keskkonnastrateegia või keskkonnapõhimõtete koostamise juhendid ja näidised
 - ▶ Koostööpartnerite ja elukaare (kolmanda ulatuspiirkonna, ingl scope 3) keskkonna-jalajälje arvutamise tööriistad; alamvaldkondade spetsiifilised tööriistad
 - ▶ Veebipõhine keskkonnajalajälje arvutamise või kajastamise tööriist (valdkonna või alamvaldkonna põhine)
 - ▶ Parimate praktikate (valdkondlikud) kogumikud
 - ▶ Organisatsioonide või valdkondade rohepaktid (riigi osalusel või ilma riigi osaluseta)
 - ▶ Valdkondlikud pädevuskeskused, rohekogukonnad
 - ▶ Varahalduse ja logistika keskne süsteem
 - ▶ Keskkonnahoiu eest vastutava isiku olemasolu tagamine organisatsioonis
 - ▶ Toetuse andja hindamis- ja analüüsipädevuse tagamine, keskkonnaandmete keskne kogumine ja seire
 - ▶ Roheteemade valdkondlik täiendõpe
 - ▶ Roheteemad valdkondlikus tasemeõppes
 - ▶ Keskkonnahoidlike teenusepakkujate ringi laiendamine ja vastava info vahendamine valdkonna organisatsioonidele

Uuringu soovitused

- ▶ Regulatsioonid
 - ▶ Sündmuse korraldajale seatavad nõuded
 - ▶ Keskkonnahoidlikud nõuded või vastavate praktikate rakendamise lisapunktid Kultuuriministeeriumi ja Kultuurkapitali toetustel
 - ▶ Asjakohastel juhtudel valdkonnaseadustesse keskkonnahoidlikkuse eesmärkide lisamine
 - ▶ Organisatsiooni (näiteks sihtasutuse) asutaja või omaniku keskkonnahoiu alaste ootuste sõnastamine

Uuringu soovitused

- ▶ Regulatsioonid
 - ▶ Sündmuse korraldajale seatavad nõuded
 - ▶ Keskkonnahoidlikud nõuded või vastavate praktikate rakendamise lisapunktid Kultuuriministeeriumi ja Kultuurkapitali toetustel
 - ▶ Asjakohastel juhtudel valdkonnaseadustesse keskkonnahoidlikkuse eesmärkide lisamine
 - ▶ Organisatsiooni (näiteks sihtasutuse) asutaja või omaniku keskkonnahoiu alaste ootuste sõnastamine

Täname kuulamast!

Tiit Oidjärv

tiit.oidjarv@ee.ey.com

Jonne Kotta

jonne@sea.ee

